

IT-revyen

Mellvik-Rapporten er verken avis eller nyhetsmagasin, men vi er definitivt opp-tatt av det som skjer rundt oss. Under overskriften IT-revyen kommenterer vi aktuelle nyheter og temaer i markedet og bransjen forøvrig. Vi konsentrerer oss om emner og trender som faller inn under MRS naturlige fagfelt, og inviterer leserne til å komme med innspill.

Sørgelige tall fra Microsoft

Forandringer har ofte uforutsigelige konsekvenser. Dette er en av årsakene til at folk flest – og organisasjoner – gjerne vegrer seg for nettopp forandringer. At Microsoft kommer i en særklasse i så henseende er helt naturlig: Hvorfor forandre noe som år etter år etter år genererer overskudd og kontantstrømmer av bortimot historisk ukjente mengder. Men forandringer skjer, denne gangen som en følge av alle finans-skandalene i USA det siste året. Selskaper må rapportere sine regnskapstall til det offentlige på en annen måte enn tidligere, med den følge at det for første gang kommer frem hvor for eksempel Microsoft tjener penger, og hvor det ikke går så bra.

Tallene – som gjelder siste regnskapskvarter, frem til 30/9 – er lite overraskende i sin fordeling, men i noen grad i sin størrelse. Selskapet tjener penger på tre produktgrupper: Windows for klienter (86%), Office (79%) og Windows for tjenerne (34%). Tallene i parentes er bruttomargin! Driftsresultatet for disse tre produktgruppene til sammen for kvartalet blir på 4,9 milliarder USD.

Strålende resultater uansett hvilken standard eller målestokk som benyttes, og en solid buffer for finansiering av all verdens tapsprosjekter som selskapet håper skal bringe overskudd en gang i fremtiden: Underholdning, MSN, spill, programvare for mobiltelefoner og PDAer, løsninger (Navision, Great Plains mm.). I prinsippet er dette BUSINESS AS USUAL, slik har det vært og slik må det være. Etablert BUSINESS, etablerte produkter må finansiere fremtiden.

Årsaken til at tallene skaper mer enn løftede øyenbryn hos konkurrenter og kunder er dimensjonene – sammen med det faktum at Microsoft har DE FACTO monopol i de lønnsomme segmentene. I de tapsbringende virksomhetene renner pengene ut med en slik hastighet at de under normale forhold ville ha bukket under forlengst, mens konkurrenter med bedre produkter og/eller mindre tap overtok markedet. En slik darwinistisk prosess fungerer ikke i dagens Microsoft-verden, like lite som den fungerte i hardware- og programvare-bransjen i IBMs storhetstid på 60- og 70-tallet.

Rettsaker og reguleringer har vist seg å være lite effektive for å bringe balanse i forholdet – nå som tidligere. Imidlertid viser både historie og trender at markedet på lengre sikt klarer å ordne dette selv. Vel går det sakte og tungt, og vel flommer pengebingene over hos monopolisten i perioden, men forandringens vind blåser alltid. Suksess av de dimensjonene vi her snakker om, forårsaker uten unntak en voksende grad av navlebeskuelse som over tid fører til at leverandøren kommer i utakt med markedet. I Microsofts tilfelle er dessuten 'melkingen' så åpenbar og kraftig at den skaper negative reaksjoner i seg selv, hvilket på egen hånd bidrar til å snu utviklingen. Derfor nærer vi liten bekymring for fremtiden. At vi ønsker oss et marked som i større grad er i stand til å handle i stedet for å sutre uten å omsette misnøye i praksis, er en annen sak.

Bush + Gates = Sant

Den (antatt) endelige kjennelsen i saken mellom Microsoft og amerikanske myndigheter foreligger – og er usedvanlig kjedelig lesestoff. Vi kan ikke med hånden på hjertet hevde at vi har vært gjennom hele dokumentet, men enkelte deler har fått vår oppmerksomhet – og er interessante. Ikke minst finner vi unntakene fra kravet om offentliggjøring av Windows' programmeringsgrensesnitt (API) av interesse.

Den generelle regelen er at Microsoft er forpliktet til å offentliggjøre slike grensesnitt, slik at kunder og konkurrenter har like gode muligheter til å lage effektive verktøy og applikasjoner som Microsoft selv. Dette er vel og bra inntil de nevnte unntakene dukker opp. Det første gjelder sikkerhet, og sier at kravet om offentliggjøring kan fravikes for å ivareta sikkerhetsmessige forhold. I og med at det ikke er definert – hverken i kjennelsen eller andre steder – hva som er 'sikkerhetsmessige forhold', gir klausulen Microsoft stor frihet til å velge selv hva de vil offentliggjøre og hva som skal holdes tilbake. Situasjonen er med andre ord praktisk talt uforandret – til irritasjon og skuffelse for mange, men neppe noen overraskelse.

Den andre klausulen har også med sikkerhet å gjøre, men på et annet nivå. Den angir at offentlige etater i USA kan forlange at Microsoft holder tilbake visse grensesnitt av sikkerhetsmessige årsaker. Det trengs ikke en gang en rettslig kjennelse for å fremme et slikt krav: "NO PROVISION OF THIS FINAL JUDGEMENT SHALL ... REQUIRE MICROSOFT TO DOCUMENT OR LICENSE TO THIRD PARTIES ... ANY API, INTERFACE OR OTHER INFORMATION RELATED TO ANY MICROSOFT PRODUCT IF LAWFULLY DIRECTED NOT TO DO SO BY A GOVERNMENTAL AGENCY OF COMPETENT JURISDICTION." Dermed styrkes antagelsen om at amerikanske etterretningsmyndigheter besitter 'universalnøkler' til krypteringsmekanismene i Windows. Rykter om eksistensen av slike nøkler ('NSAkey') verserte i internasjonal presse for et par år siden, og forårsaket sterke reaksjoner fra myndighetene i en rekke land, spesielt i Asia. Kjennelsen – eller kanskje vi heller skal kalle det avtalen mellom Microsoft og dommeren – kan ikke unngå å kaste ytterligere bensin på dette bålet, med konsekvenser som er innlysende og definitivt ikke i tråd med Microsofts ønsker: Myndighetene i stadig flere land vil ikke bare fraråde bruk av selskapets operativsystemer, men forby slik bruk, hvilket allerede er i ferd med å skje i Kina.

Enda mer interessant blir forholdet i og med at den nevnte klausulen er fullstendig overflødig. Retten til å fremme slike krav med nasjonal sikkerhet som grunnlag er regulert på nøyaktig samme måte i gjeldende amerikansk lov. Lett humoristisk har en observatør lansert tanken om at dommeren kanskje er en skap-tilhenger av Linux, og har inkludert pasusen for å stimulere overgangen til Linux i den tredje verden. At dette blir konsekvensen, hersker det liten tvil om, mens omfanget og hastigheten gjenstår å se. Mon tro hvor flinke journalister og myndigheter rundt i verden er til å lese den lille skriften?

WEP får avløsning – av WPA

Kombinasjonen trådløse nettverk og sikkerhet fikk en dårlig start – for å si det mildt. Ikke bare var WEP, WIRED EQUIVALENT PRIVACY, for svak, den var også

fundamentert på en misforståelse, et forhold vi har diskutert tidligere i Mellvik-Rapporten: Trådløst kan ikke og skal ikke være ekvivalent med trådbasert.

Svakhetene har imidlertid ikke hindret trådløs lokalnett-teknologi i å ta av så det monner i markedet. Utfordringene på sikkerhetssiden er blitt løst på en rekke mer eller mindre elegante måter, uten å blande inn WEP-mekanismen. At den er blitt oppdatert og styrket underveis, har vært et positivt bidrag, men har ikke forandret dens ideologiske fundament.

For Wi-Fi, industrisammenslutningen som blant annet tester og sertifiserer trådløse Ethernet-produkter, er det viktig å reise kjerringa etter 'WEP-fadesen'. IEEE's arbeid med en omfattende ny standard for trådløs sikkerhet (802.11i), som ventes ferdigstilt i løpet av neste år, tilfredsstiller ikke Wi-Fis behov for kortsiktig og positiv oppmerksomhet. Derfor har organisasjonen plukket ut de 'mest ferdige' og etter egen oppfatning viktigste elementene fra den kommende standarden, navngitt den WPA (Wi-Fi Protected Access), og laget en overgangsplan for sertifiserte produkter. Videre forlanger Wi-Fi at produkter som skal sertifiseres, må støtte WPA fra og med februar 2003.

Mens dette i prinsippet er vel og bra, synes Wi-Fi Alliance å ha glemt det faktum at **sikkerhet og sikring ikke er en tilstand, men en prosess**. Uansett hva organisasjonen måtte gjøre eller bestemme i dag, vil det i morgen eller overmorgen være utilstrekkelig. Å lage et stort nummer av hver eneste forbedring kan være bra for øyeblikkets oppmerksomhet, men den dagen svakhetene melder seg eller blir påtrengende, blir nedturen tilsvarende stor. Det er hevet over tvil at det vil komme WPA2, WPA3 og så videre i årene fremover, og Wi-Fi ville stå seg på å presentere denne virkeligheten i stedet for å slå seg på brystet og forsøke å feie WEP under teppet. Etter vår oppfatning var ikke WEP noen fadese, men et trinn i en utvikling som aldri stopper.

Vi ønsker WPA og 802.11i velkommen sammen med den forbedrede sikkerheten de vil resultere i, men minner også om at selv neste års produkter vil falle tilbake på WEP som standardmekanisme for sikkerhet. Dette er nødvendig for å bevare kompatibilitet mot historiske produkter, og den praktiske følgen er at WEP forblir dominant i årene fremover, selv om den er aldri så utilstrekkelig. Samtidig skal vi ikke glemme at selv 64-bits WEP er vesentlig bedre enn ingen sikring i det hele tatt. Perfekt sikkerhet finnes ikke og vil alltid være et uopnåelig mål.

Amerikansk universitet forbyr Windows

Sikkerhet har mange sider og angrepsvinklene for å besørge eller opprettholde god sikkerhet er like mange. En av utfordringene består i å kvantifisere verdien av det som skal beskyttes, kostnadene forbundet med opprydding etter innbrudd og virus, og å sørge for at innsatsen og de praktiske konsekvensene står i forhold til verdien.

Universitetet i Santa Barbara, California (UCSB) har gått til det usedvanlige skritt i den forbindelse å forby bruken av Windows 2000 og NT 4.0. Erfaringer fra det siste akademiske året (2001/2002) ligger til grunn for beslutningen, som gjelder studentnettverket. Av til sammen 3.800 maskiner kjørte kun 200 Windows

2000 i perioden, men sto likevel for de aller fleste sikkerhetsproblemer: Ormer, virus, DENIAL-OF-SERVICE angrep og så videre. Universitetets representant sier at de bannlyste systemene for det første er for kompliserte å sette opp, og dessuten har standardoppsett som fullstendig mangler sikkerhet. "Windows XP derimot er rimelig sikkert og har fornuftige standardverdier for sikkerhetsrelaterte innstillinger" sier Curtis Kline ved UCSB til nettavisen The Chronicle of Higher Education.

Forbudet gjelder ikke for universitetet generelt, men for de åpne og dermed ukontrollerte delene av nettverket. Blant de ansatte er W2k dominant – og foretrukket, ifølge Kline. Han understreker at i kontrollerte omgivelser med driftspersonale som har ansvar for blant annet sikkerhet og konfigurasjoner, forblir Windows 2000 det anbefalte miljø fremfor for eksempel XP.

Microsoft mener på sin side at problemene ved UCSB har sin årsak i mangelfull administrasjon og styring. "Nettverket er åpent, og universitetet erfarer de samme problemene som vederfarer de fleste åpne nettverk" sier Microsofts John DuBois. Dette er en interessant erkjennelse fra Microsofts side, og Kline er ikke uenig: Denne delen av nettverket er ikke styrt og skal ikke styres. Det er hele poenget.

Erfaringene er ikke unike, men det er sjelden de gir seg så klare uttrykk som i UCSBs tilfelle. Vi tar av oss hatten for handlekraften som er vist, og ser av måten universitetet har valgt å håndtere saken på at dette ikke handler om for eller mot Microsoft som leverandør. Hvordan det stiller seg med sikkerhet og pålitelighet hos millioner av private W2k-brukere som neppe er bedre stilt kompetansesmessig enn UCSBs studenter, kan vi bare spekulere på. ■